

HERMAN LOOS, DOCENT SOCIOLOGIE EN FILOSOFIE AAN
DE HOGESCHOLEN ODISEE EN AP

Maaltijdbezorgers zijn *menselijke* grondstof

Uw volgende bezorgmaaltijd krijgt u misschien geleverd via een koerier die ook docent Sociologie en Filosofie is aan Hogeschool Odisee. Die koerier heet dan hoogst waarschijnlijk Herman Loos en werkt aan een nieuw boek over flexwerkers. Net als voor zijn vorige boek wil hij aan den lijve ondervinden waarover hij schrijft.

TEKST: PETER OOMS | FOTO: KAROLIEN COENEN

Zijn vorige boek *'Menselijke grondstof'* baseerde hij op jarenlang werken in preciaire banen in Frankrijk. "Ikzelf werk nog regelmatig als zelfstandige maaltijdkoerier voor Deliveroo en dat doe ik naast mijn vaste opdrachten als docent Sociologie en Filosofie aan de Hogescholen Odisee en AP. Ik kan zelf kiezen wanneer ik me beschikbaar stel om in het Leuvense maaltijden te bezorgen. Typisch opteer ik dan voor het weekend en dan nog alleen de beste uren tussen zes en acht 's avonds. Dan zijn er veel opdrachten en kan ik vier of vijf leveringen per uur uitvoeren. Op die manier kan ik tussen de 20 en 25 euro per uur verdienen. Ik stel vast dat ook heel wat studenten dan aan de slag gaan. Zij verkiezen vaak maaltijden bezorgen boven tappen in cafés, omdat ze zo meer vrijheid hebben om te werken wanneer ze willen. Ook de verdiensten liggen hoger", zegt Herman Loos.

Niet iedereen kan kiezen

Hij wijst er wel meteen op dat hijzelf en de studenten het voorrecht hebben om te kunnen kiezen hoeveel ze werken en wanneer. Er zijn echter ook een pak mensen die niet die luxe hebben. Zij moeten de hele dag beschikbaar zijn voor elke mogelijke opdracht

“Volgens mij is iedereen gebaat bij een minimale bescherming van alle personeelsleden, ook de zelfstandigen op die platformen.

om de eindjes aan elkaar te kunnen knopen. Maar in de loop van de dag is er gewoon minder werk. “Door de wachttijden tussen de opdrachten daalt de verdienste overdag tot amper 2 of 3 euro per uur. Als die mensen geen andere job hebben, dan zijn ze een concreet voorbeeld van werkenden armen — *working poor*. Daar komt bij dat ze dan zelf moeten instaan voor een fiets, een smartphone om de *rider app* te kunnen gebruiken én extra batterijen.”

Na een aantal rechtszaken in het Verenigd Koninkrijk en Nederland hebben een aantal platformbedrijven hun ‘werkers’ een bediendenstatuut gegeven. Takeaway.com is daar een voorbeeld van. Voor Herman Loos zijn platformen als Deliveroo de extreme voorbeelden van de neoliberale economie met een minimale sociale bescherming, liefst dan nog via privéverzekeringen, en werknemers die zich niet kunnen verenigen. “Daarenboven slagen die platformbedrijven erin om het volledige risico door te schuiven naar de koeriers. Tijdens de eerste lockdown hadden koeriers geen recht op technische werkloosheid of een ziekteverzekering bij symptomen van COVID-19. Daarnaast is de vergoeding van de koeriers erg afhankelijk van de tijd dat ze moeten wachten op een bestelling in een restaurant. Voor die wachttijd worden ze niet betaald.”

Precair statuut

Voor Herman Loos is het duidelijk dat altijd de meest kwetsbare mensen in de maatschappij ook de meest precaire arbeidsstatuten invullen. Denk maar aan uitzendarbeid, tijdelijke jobs of nul-urencontracten waarbij ze wel opgeroepen worden, maar geen garantie hebben over het aantal uren dat ze kunnen werken. Daarmee hebben ze altijd de slechtste sociale bescherming qua pensioen, ziekteverzekering of ouderschapsverlof. “Daarbij is het zo dat deze mensen mee betalen voor de arbeiders en bedienden die wel een goed statuut hebben. Het is een typisch voorbeeld van het mattheuseffect, waarbij het systeem de rijkere beter ondersteunt dan de minderbedeelden. De armen betalen in dit geval mee aan een statuut waar ze zelf geen recht op hebben.”

Uit eigen ervaring weet Herman Loos dat het heel moeilijk is om een algemeen beeld te krijgen van het profiel van de koeriers. “De mensen die ik tegenkom, spreken gewoonlijk geen Nederlands en hebben weinig opleiding genoten. Vaak hebben ze een migratieachtergrond en ik vermoed dat heel wat onder hen een asielaanvraag hebben lopen. In principe mogen ze dan nog niet werken. Het gebeurt vaak dat ze dan een *rider account* huren van iemand anders, die hen dan nog eens extra kan uitbuiten. Ik zie ook wel dat ze in kleine kliekjes samenwerken door accounts bij verschillende platformen te delen.”

Opvallend in het platformwerk is dat er vaak geen enkel persoonlijk contact

is tussen de werkers en het netwerk.
“Ikzelf heb mijn eerste medewerker van Deliveroo gesproken nadat ik er al een hele tijd werkte. Op dat moment zocht ik informatie voor mijn studie en het boek.”

Rechtszaken en beursgangen

Deliveroo is op 30 maart naar de beurs van Londen getrokken en heeft daar meteen een enorm klap gekregen. Op de eerste dag daalde de koers met dertig procent. Sindsdien blijft die alleen maar dalen. “Er doen verhalen de ronde dat

investeerders zich niet willen binden aan een bedrijf dat zijn sociale verplichtingen niet nakomt. Daar geloof ik niet veel van. Ik denk dat investeerders gewoon kijken naar de rentabiliteit. Deliveroo is nu niet

winstgevend en door allerlei rechtszaken in verschillende landen loopt het bedrijf het risico dat het in de toekomst meer moet betalen aan de *riders* en dat misschien zelfs met terugwerkende kracht. Ik ga ervan uit dat investeerders hebben berekend dat Deliveroo niet snel winst zal maken.”

België loopt zeker niet voorop in de aanpak van de platformbedrijven. De vakbonden zien het wel als hun plicht om de rechten van de medewerkers te beschermen, maar hebben het niet makkelijk om bij de koeriers ook leden te werven. Hun klachten zijn dan ook eerder principiële. “Maar in Berlijn kreeg Deliveroo ongelijk en werd het verplicht om maaltijdbezorgers in dienst te nemen. Daarop is het bedrijf gewoon vertrokken uit de Duitse hoofdstad. In Californië heeft Uber dan weer wel zijn slag thuisgehaald en kon het zijn huidige behandeling van de chauffeurs verderzetten.”

Toekomst

“Volgens mij is iedereen gebaat bij een minimale bescherming van alle personeelsleden, ook de zelfstandigen op die platformen. De overheid moet dat afdwingen om zo te voorkomen dat er een hele laag van de bevolking uit werkende armen ontstaat. Ze moet dus maken dat die chauffeurs en koeriers de gebruikelijke sociale bescherming van een werknemer kunnen krijgen.” ■

“De overheid moet sociale bescherming afdwingen om te voorkomen dat een hele laag van de bevolking uit werkende armen ontstaat.”

“We leggen het plat”

Hoewel de maaltijdbezorgers vaak solitaire individuen zijn, kunnen ze soms toch gezamenlijk actie ondernemen. “Met name zijn ze het soms beu dat bepaalde restaurants hen systematisch lang laten wachten op hun bestelling. Ook een onvriendelijke behandeling door het restaurantpersoneel kan in het verkeerde keelgat schieten. Het is in Leuven al enkele keren gebeurd dat de bezorgers dan samenwerken om alle bestellingen van een avond te laten mislukken. Door eerst de rit te aanvaarden en dan weer af te zeggen, draait alles in de soep. Koeriers die aankomen aan het restaurant zien wat er gebeurt, en cancellen nog meer bestellingen. McDonald’s, Burger King en andere zijn daar al het slachtoffer van geweest”, zegt Herman Loos. Maar hij vindt het wel jammer dat de koeriers en restaurants dan op

elkaar beginnen schieten. Ze zijn allebei de zwakste schakels in het systeem. Restaurants die Deliveroo gebruiken, moeten 30% van de verkoopprijs afstaan aan het platform. “Ik vind dat er eerder een natuurlijke affiniteit tussen de twee moet bestaan. Tegelijk zie ik wel in dat dit heel moeilijk te realiseren zal zijn.” Hoe dan ook is het idee van snelle maaltijdleveringen een enorm succes gebleken, zelfs in de lockdown. “Dat moet ook restauranthouders aan het denken zetten. De platformen hebben goed werkende systemen en heel gebruiksvriendelijke apps in de markt gezet waar veel consumenten erg gevoelig voor zijn. Hier en daar willen platformen zelf investeren in zogenaamde *dark kitchens* zoals de keten Casper, waarbij op één locatie verschillende types maaltijden bereid worden die dan door een zwerm koeriers kunnen geleverd worden. Een dergelijk project van Deliveroo in Elsene is echter afgewezen. (PO)